

Sheffer amali (shtrixi)

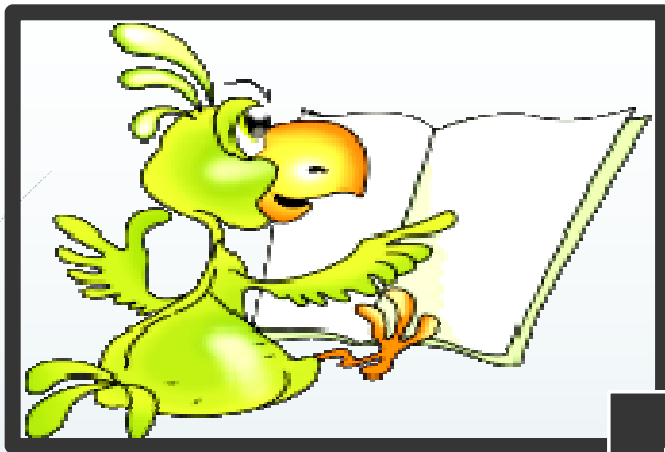
TUZUVCHI: SAPARNIYOZOVA SOHIBA

2016 yil

Mantiqiy amallardan biri Sheffer amali yoki Sheffer shtrixi deyiladi va u “ | ” kabi belgilanadi.

Murakkab muloxaza
“ | ” “ Sheffer shtrixi ”
deb o’qiladi. Bu
amal quyidagicha
ta’riflanadi:

ta'rif. Faqat x va y muloxazalar chin bo'lgandagina, $x|y$ muloxaza yolg'ondir.

Bu ta'rifni quyidagi chinlik jadvali yordamida ifodalasa ham bo'ladi:

x	y	$x y$
yo	Yo	ch
yo	Ch	ch
ch	Yo	ch
ch	Ch	yo

Asosiy chinlik jadvallari. Yuqorida keltirilgan chinlik jadvallari, mos ravishda, inkor kon'yunksiya, diz'yunksiya, implikasiya, ekvivalentlik va Sheffer amallarining asosiy chinlik jadvali deb aytiladi:

x	y	$x \wedge y$	$x \vee y$	$x \rightarrow y$	$x \leftrightarrow y$	$x y$
ch	ch	ch	Ch	ch	ch	yo
ch	yo	yo	Ch	yo	yo	ch
yo	ch	yo	Ch	ch	yo	ch
yo	yo	yo	Yo	ch	ch	ch

1-ish. Berilgan formulada qatnashayotgan o'zgaruvchilar sonini aniqlab, jadvalning o'zgaruvchilar ustunini to'ldiramiz.

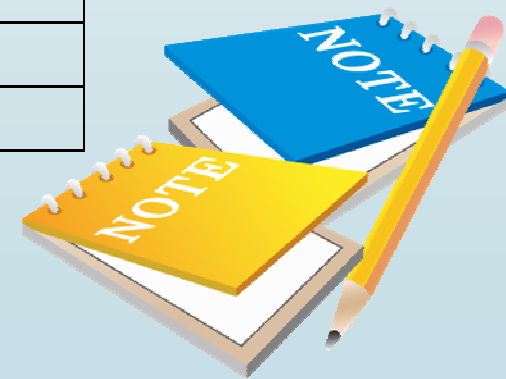

x	y	$\bar{x}$	$\bar{y}$	xy	$\overline{xy}$	$\overline{xy} \rightarrow \bar{x}$	$xy \rightarrow \bar{y}$	$\overline{\overline{xy \rightarrow \bar{y}}}$	$(\overline{xy \rightarrow \bar{x}}) \wedge (\overline{\overline{xy \rightarrow \bar{y}}})$
0	0	1	1						
0	1	1	0						
1	0	0	1						
1	1	0	0						

2-ish. Endi formulada qatnashayotgan barcha o'zgaruvchilarning ta'riflariga ko'ra chinlik jadvalini to'ldiramiz.

x	y	$\bar{x}$	$\bar{y}$	xy	$\overline{xy}$	$\overline{xy} \rightarrow \bar{x}$	$xy \rightarrow \bar{y}$	$\overline{xy \rightarrow \bar{y}}$	$(\overline{xy \rightarrow \bar{x}}) \wedge (\overline{xy \rightarrow \bar{y}})$
0	0	1	1	0	1	1	1	0	0
0	1	1	0	0	1	1	1	0	0
1	0	0	1	0	1	0	1	0	0
1	1	0	0	1	0	1	0	1	1

Foydalanilgan adabiyotlar:

3. Искандаров Р.И.,
Математик логика
элементлари, Самарқанд:
СамДУ, 1970, 324 б.

2. Гаврилов Г.П., Сапоженко
А.А. Сборник задач по
дискретной математике.

1. Тўраев Ҳ.Т., Математик
лантиқ ва дискрет
математика, Тошкент:
Ўқитувчи нашриёти, 2003, 378
б